

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

2099

Vragen van de leden **Agnes Mulder** en **Amhaouch** (beiden CDA) aan de Ministers van Economische Zaken en van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties over *onterechte reputatieschade van bestuurders van het Water- en Energiebedrijf Bonaire* (ingezonden 17 maart 2016).

Antwoord van Minister **Kamp** (Economische Zaken) (ontvangen 31 maart 2016).

Vraag 1

Bent u bekend met het bericht «Wat rest: geknakte reputaties» en «Henk K. & friends»?^{1 2}

Antwoord 1

Ik ben bekend met de twee artikelen in het Antilliaans Dagblad. Ook ben ik bekend met een derde artikel in het Antilliaans Dagblad, waarin uitgebreid geciteerd wordt uit de schriftelijke vragen van de leden Agnes Mulder en Amhaouch. Het betreft het Antilliaans Dagblad van 16 maart 2016.³ Ik merk op dat de schriftelijke vragen toen nog niet door de leden waren ingezonden. Dat gebeurt een dag later, op 17 maart 2016.

Vraag 2 en 3

Kunt u aangeven wie de expert was van SEO Economisch Onderzoek «met kennis van de eilanden» zoals u stelt in het algemeen overleg energie van 18 februari 2014 (Kamerstuk 33 750 XIII, nr. 121) die in uw opdracht onderzoek deed? Waaruit blijkt volgens u de kennis van de eilanden van deze expert?

Was u ten tijde van de opdracht bekend met de expert in kwestie en zijn onderzoekswerk? Kunt u toelichten waarom u overtuigd was van zijn expertise?

Antwoord 2 en 3

Ik heb het bureau SEO Economisch Onderzoek (hierna: SEO) opdracht gegeven onderzoek te doen. De expert van SEO die in het AO energie van 18 februari 2014 wordt genoemd, is de heer Koert van Buiren. Ik was ten tijde

¹ Antilliaans Dagblad, dinsdag 1 maart 2016

² Antilliaans Dagblad, woensdag 2 maart 2016

³ Antilliaans Dagblad, woensdag 16 maart 2016

van de opdracht bekend met deze expert en zijn onderzoekswerk. Dit werk heeft ten dele betrekking op de Caribische delen van het Koninkrijk. Uit zijn werk blijkt zijn expertise en zijn kennis van de eilanden.

Vraag 4

Hoe komt het volgens u dat het vervolgonderzoek door Mazars wel met vrijwillige aangeleverde informatie de 10 miljoen aan investeringen kan verklaren terwijl het onderzoeksrapport van SEO Economisch Onderzoek deze 10 miljoen euro niet kon of niet wilde verklaren? Kunt u toelichten waarom het onderzoek van SEO Economisch Onderzoek onvoldoende grondig was, terwijl in dit onderzoek niet nagelaten wordt om vergaande conclusies te trekken?

Antwoord 4

Het onderzoek van SEO betrof de governance bij Water- en Energiebedrijf Bonaire (hierna: WEB). De conclusies van SEO zijn onder andere dat de governance op verschillende punten tekort is geschoten. Deze conclusies zijn onderbouwd en worden bevestigd door het rapport van Mazars en door de Landsadvocaat. In het rapport van SEO kon een aantal zaken niet worden verklaard uit de informatie in het dossier dat beschikbaar was voor SEO. SEO heeft aanbevolen om vervolgonderzoek te laten doen naar deze zaken en heeft hier verder geen conclusies aan verbonden. Dit vervolgonderzoek hebben de Landsadvocaat en Mazars uitgevoerd. Het aanleveren van informatie – onder andere uit de bedrijfsadministratie van WEB – aan zowel SEO als Mazars is moeizaam verlopen. Dat de bedrijfsadministratie van WEB te wensen overliet, blijkt ook uit het feit dat pas in 2013 de jaarrekeningen betreffende 2001 tot en met 2011 zijn goedgekeurd. Het bovenstaande illustreert dat de artikelen «Wat rest: geknakte reputaties» en «Henk K. & friends» in het Antilliaans Dagblad, waarnaar in vraag 1 verwezen wordt, geen volledig beeld geven van de conclusies van het onderzoek van SEO, van de Landsadvocaat en van Mazars.

Vraag 5

Bent u zich ervan bewust dat uw opmerking tijdens het Algemeen overleg op 18 februari 2014, dat het opmerkelijk was dat maar een partij zich niet terugtrok bij de aanbesteding, suggestief was? Hoe kijkt u terug naar deze opmerking nu de landsadvocaat vaststelt dat geen van de ontvangen reacties van de aangeschreven partijen aanwijzingen bevat dat sprake was van malversaties rond de aanbesteding van het Water en Energiebedrijf Bonaire N.V. (WEB)?

Antwoord 5

WEB heeft na het uitbranden van de elektriciteitscentrale een aanbesteding georganiseerd voor de bouw van een geheel nieuwe productie-infrastructuur op basis van windenergie en diesel. Voor deze aanbesteding zijn 22 partijen uitgenodigd te bieden. De aanbesteding heeft één bod opgeleverd. Omdat de andere 21 uitgenodigde partijen niet hebben geboden, is niet het commerciële resultaat behaald waarvoor de aanbesteding bedoeld was. Het uitblijven van meer biedingen is een aanwijzing dat het offerteverzoek om enige reden onaantrekkelijk was. Uit het onderzoek van SEO is gebleken dat het bod van deze ene partij niet voldeed aan de milieueisen uit de *terms of reference*. Ook gaf het bod geen garantie voor de maximumtarieven uit de *terms of reference*. Uiteindelijk zijn de milieudoelstellingen en de beoogde tariefdaling niet gerealiseerd.

Tegen die achtergrond is het verloop van deze aanbesteding opmerkelijk, ook nu geen van de ontvangen reacties van de aangeschreven partijen aanwijzingen bevat dat er sprake was van malversatie.

Vraag 6

Hoe denkt u nu over de stelligheid waarmee u tijdens het Algemeen overleg Energie van 18 februari 2014 aangaf dat u met het advies van de landsadvocaat naar het Openbaar Ministerie zou gaan?

Antwoord 6

Ik heb tijdens het genoemde AO te kennen gegeven dat het heel nuttig is om in deze kwestie eerst alle feiten op tafel te krijgen voordat wij conclusies trekken. Juist daarom heb ik gevolg gegeven aan de aanbeveling om nader onderzoek te laten doen. Mijn opmerking dat als de Landsadvocaat vanuit dat onderzoek met een advies komt, ik daarmee naar het Openbaar Ministerie zou gaan, dient in die context te worden gezien. Nu het onderzoek van de Landsadvocaat niet tot een daartoe strekkend advies heeft geleid, is er voor mij geen aanleiding om vervolgstappen te ondernemen in de richting van het Openbaar Ministerie. Ik heb dat eerder verwoord in mijn brief van 29 februari 2016 aan uw Kamer.

Vraag 7

In hoeverre kan volgens u worden uitgegaan van de juistheid van de rest van het onderzoek van SEO Economisch Onderzoek nu het onderzoek van de landsadvocaat tot andere conclusies komt dan die getrokken in het SEO rapport?

Antwoord 7

De Landsadvocaat en Mazars deden onderzoek naar vragen waarvan SEO had aangeraden vervolgonderzoek te doen. Zij komen niet tot andere conclusies dan SEO.

Vraag 8

Hoe beoordeelt u met de kennis van nu de kwaliteit van het onderzoek gedaan door SEO Economisch Onderzoek dat in uw opdracht is uitgevoerd naar de besluitvormings- en verantwoordingsmechanismen rondom het WEB?

Antwoord 8

Ik heb geen aanleiding te twifelen aan de kwaliteit van het onderzoek door SEO. De Landsadvocaat en het door hem aan Mazars uitbestede onderzoek hebben de onderzoeksresultaten van SEO wat betreft de besluitvormings- en verantwoordingsmechanismen bevestigd.

Vraag 9

Denkt u dat de beslissing die het bestuur heeft genomen om de wind- en biodieselcentrale te bouwen een begrijpelijke en juiste is geweest ten behoeve van een betrouwbare en duurzame energievoorziening?

Antwoord 9

Deze vraag kan niet los gezien worden van de mate van zorgvuldigheid waarmee de beslissing werd voorbereid. Deze zorgvuldigheid was onvoldoende en daarmee is de betrouwbaarheid van de energievoorziening geschaad. Uit het onderzoek van SEO blijkt dat de directie ten tijde van het project over onvoldoende financiële, technische en juridische kwaliteit beschikte en heeft nagelaten deze kwaliteit te organiseren teneinde tot goed afgewogen besluitvorming te komen. De beslissingen hebben WEB in financiële problemen gebracht, waardoor de continuïteit van de onderneming in gevaar kwam. Die beslissingen hebben ook geleid tot het conflict met Ecopower, waardoor de stroomvoorziening enige tijd onderbroken is geweest. Zoals ik in mijn brief van 29 februari jl. heb vermeld, heeft de Landsadvocaat aangegeven dat het beschreven gebrek aan zorgvuldigheid voor WEB aanleiding zou kunnen zijn om nader onderzoek te verrichten naar de vraag of het toenmalige bestuur, de directie en raad van commissarissen van WEB aansprakelijk kunnen worden gesteld. Uiteindelijk kon, door de organisatorische steun en de acute subsidie die mijn ambtsgenote van Infrastructuur en Milieu en ik ter beschikking stelden, het bedrijf voor faillissement behoed worden.

Vraag 10 en 11

In hoeverre bent u van mening en erkent u dat het in uw opdracht verrichte onderzoek en uw beoordeling en daarmee opvolging van het onderzoeksrapport van SEO Economisch Onderzoek onterecht heeft geleid tot grote reputatieschade?

Bent u met de kennis van nu bereid om uw excuses aan te bieden over de onterechte behandeling van de bestuurders van het WEB?

Antwoord 10 en 11

Zoals uit het antwoord op vraag 9 blijkt, zijn de onderzoeken niet onterecht uitgevoerd. Excuses zijn wat mij betreft dan ook niet aan de orde.